

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ТОРОП ІРИНА ВІТАЛІЇВНА

**ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Зростання ролі політичної культури – загальна закономірність розвитку сучасної цивілізації. Воно особливо помітне на зламі тисячоліть, коли людство перебуває у стані суперечливих пошуків нової стратегії цивілізаційного розвитку, нових світоглядних і соціокультурних парадигм. Процеси децентралізації владних повноважень, розвитку партійних систем, оформлення механізмів захисту групових інтересів висувають на перший план проблеми культури спілкування, пошук оптимальних моделей сумісності, знаходження консенсусу.

Звернення до проблеми політичної культури молоді, її психологічних чинників та впливу владного механізму на нього зумовлене низкою важливих обставин. По-перше, сучасний етап розвитку українського суспільства, який характеризується продовженням трансформаційних процесів у сфері суспільних цінностей та ідеалів, викликає модифікації глибинних взаємовідносин людини з державою, владою, політикою і призводить до значних змін у перебігу та формах становлення політичної культури особистості. По-друге, у молодіжному середовищі останнім часом спостерігається переоцінка суспільних та культурних цінностей попередніх поколінь, переривання послідовності у передачі соціокультурного та політичного досвіду, що призводить до загальної ціннісно-нормативної кризи та ідеологічного вакууму. Все це висуває підвищені вимоги до молодої людини як суб'єкта соціально-політичного буття, тому виникає необхідність у створенні нових моделей політичної поведінки та власної системи цінностей.

По-третє, у сучасних умовах різноманітності політичного спектра суспільного життя, в умовах багатопартійності проблема формування цілеспрямованої дійової позиції молоді в розбудові політичних інституцій набуває особливого значення. У молодому віці відбувається трансформація емоційно-оцінного та когнітивно-опосередкованого ставлення до політичного життя суспільства у його дійово-практичну реалізацію, а також усвідомлення змістовних аспектів політичної діяльності суспільних інститутів зі спробою визначення власної політичної позиції стосовно них.

Виходячи з актуальності зазначеної проблеми, аналіз феномена політичної культури в сучасних умовах становлення особистості має на меті поєднання вихідних принципів зазначених концептуальних підходів у цілісне наукове уявлення про психологічні детермінанти прояву політичної культури, політичного рівня свідомості молоді та його реалізації у певному виді політичної поведінки.

Саме категорія політичної культури найближче підводить нас до розуміння атмосфери політичного життя, специфічної і неповторної у кожній країні і навіть у різних її частинах. Без неї неможливо збагнути, чому певна кількість індивідів обирає ту чи іншу політичну орієнтацію, форму політичної поведінки, чому однотипні політичні інституції по-різному діють і по-різному сприймаються у різних країнах? Без піднесення рівня політичної активності громадян, зокрема молоді, ні вивести економіку із кризи, ні закласти основи правової держави і громадянського суспільства неможливо. Без сприйняття молоддю демократичних ідеалів не може бути й мови про становлення в її середовищі нового типу політичної культури, орієнтованої на створення демократичного суспільства в незалежній Україні.

Актуальність вивчення проблем формування сучасної політичної культури молоді в суспільстві перехідного типу, яким сьогодні є українське суспільство, не викликає сумнівів, оскільки йдеться про історичний вибір шляху розвитку. Цей вибір робить підрастаюче покоління. Наразі в Україні проживає понад 11,5 мільйонів молодих людей віком від 14-ти до

35-ти років – це 27 % населення держави, та частина яка потребує найбільшої уваги у питаннях формування та виховання політичної культури.

Незважаючи на значну кількість напрямів і підходів, які пояснюють зміст, сутність та особливості прояву політичної культури особистості, розробка цієї проблеми є недостатньою і потребує переосмислення дослідженого раніше та поглибленого розгляду окремих аспектів цієї проблеми.

Політична культура під кутом зору узагальнюючих політико-психологічних характеристик індивіда, ступеня його політичної розвиненості, вміння реалізувати власні політичні знання у межах функціонуючої політичної системи розглядається у працях Є. Головахи, В. Бебика, М. Головатого, В. Ребкала, М. Корнева; особливості політичної культури у їхньому тісному зв'язку з політичним вихованням та освітою підростаючих поколінь в умовах суспільних змін розкриваються у працях Т. Белавіної, М. Боришевського, І. Жадан, Г. Коваль, Л. Овдієнко; акцент на національній культурі, національному характері та менталітеті робиться у дослідженнях М. Пірен, О. Рудакевича, Л. Нагорної; акцент на дослідженні психологічних чинників процесу формування політичної культури особистості через аналіз процесу її політичної соціалізації, політичної ідентичності зроблено у роботах Н. Гедікової, Н. Дембицької, М. Катаєвої, В. Москаленко; розгляд політичної культури особистості через комплексні дослідження масової політичної свідомості та політичної поведінки здійснено у роботах В. Васютинського, Г. Дилігенського, Д. Ольшанського, М. Слюсаревського, О. Шестспал.

Соціальним проблемам освіти та виховання присвячені праці Л. Ази, В. Андрущенко, В. Бакірова, В. Пічи, О. Якуби та багатьох інших. Різноманітні аспекти ролі молоді України в сучасних суспільних процесах досліджують В. Бебик, В. Боровик, І. Вдовичий, М. Головатий, В. Головенько, О. Корнієвський, Л. Овдієнко, В. Перебенесюк, В. Ребкала, Н. Черниш, О. Уварова та ін. Соціально-психологічним проблемам життєдіяльності особистості в умовах сьогодення присвячені праці М. Боришевського, О. Злобіної, Н. Паніної, М. Пірен, Л. Сохань, В. Тихоновича, М. Шульги та ін.

Зазначена проблема висвітлюється в збірниках доповідей науково-практичних конференцій та досліджується в деяких кандидатських дисертаціях. Разом з тим, ступінь дослідження політичної культури ще є недостатнім і потребує подальшого аналізу, зокрема ступінь наукового опрацювання проблем формування політичної культури студентів у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу, особливо в контексті трансформаційних процесів українського суспільства та реформування вищої школи України.

Метою магістерської роботи є аналіз процесу становлення політичної культури серед молодого покоління України, роль держави в даному процесі, а також з'ясування ролі освіти, в тому числі вищої освіти, як соціального інституту та впливу регіонального аспекту в процесі формування політичної культури молоді, специфічної соціально-демографічної групи.

Для досягнення поставленої мети у дослідженні визначені наступні **завдання**:

–проаналізувати проблеми становлення політичної культури в умовах переходу до демократичних політичних інститутів та впровадження демократичних процедур;

–розглянути теоретичні та історичні підходи до вивчення феномена політичної культури;

–окреслити найсуттєвіші риси сучасної політичної культури громадян України, та особливо молоді;

–узагальнити дані емпіричних соціологічних досліджень політичної культури сучасної молоді України;

–дослідити механізм та специфіку політичної соціалізації сучасної української молоді, визначити основні чинники, канали формування політичних знань, форм політичної участі;

–визначити умови ефективності формування політичної культури у виховному процесі.

Об'єктом дослідження є політична культура сучасної молоді -специфічної соціальної спільноти й учасника суспільно-політичних процесів.

Предметом дослідження є процес становлення та розвитку політичної культури молоді в умовах демократизації українського суспільства.

Методи наукового дослідження. Для реалізації мети та завдань дослідження використано комплекс загальнонаукових та конкретних наукових методів.

Для здійснення теоретичного обґрунтування дослідження використані аналітичний (аналіз нормативно-правових актів, стану впровадження політичної культури молоді, політичної ситуації, досвіду зарубіжних країн), системний (дослідження структури та функцій політичної культури), порівняльний та порівняльно-історичний методи (порівняння регіонального досвіду розвитку політичної культури населення України), а також прогностичний метод для практичного рівня дослідження (розробка перспективних пропозицій щодо вдосконалення громадянської відповідальності молодого покоління та її впровадження).

Основні результати наукового дослідження полягають у виробленні пізнавальної концепції аналізу ролі вищого навчального закладу як елемента системи освіти у процесі становлення політичної культури однієї з найдинамічніших соціально-демографічних груп - сучасної молоді України, зокрема:

➤ на основі аналізу різноманітних концепцій політичної культури, які існують в сучасній політичній науці, визначається концептуальна основа дослідження політичної культури молоді України як системна єдність національних, регіональних, культурних, психологічних особливостей політичного суб'єкту;

➤ визначається своєрідність політичної соціалізації сучасної української молоді, виділяються основні соціалізуючі агенти даного процесу;

➤ обґрунтовано висновок про те, що зміст і засоби формування політичної культури традиційно визначаються конкретно-історичними умовами та рівнем ідеологізації проблеми, а їх основу складають ідеї патріотизму та громадянськості в конкретно-історичному трактуванні;

➤ з'ясовано, що політична культура сучасної молоді є мінливою, динамічною субкультурою, основні параметри якої залежать від рівня, обсягу та змісту соціальних зв'язків, у які включена молода особистість;

➤ визначено соціально-педагогічні фактори формування політичної культури молоді у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу й умови їхньої оптимізації.

Практичне значення одержаних результатів полягає у створенні бази для подальшої наукової розробки проблеми становлення політичної культури молоді в Україні та можливості окреслення перспектив подальшого дослідження цієї проблематики.

Висновки магістерського дослідження можуть бути використані різними суб'єктами політики, культури, педагогічними кадрами у повсякденній практиці формування політичної культури серед молоді. На основі магістерського дослідження можлива підготовка навчальних курсів з теорій культури, політології і спеціальних курсів з проблем політичної культури, використання матеріалів роботи при написанні наукових робіт, статей і навчальних посібників.

Обсяг і структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження політичної культури молоді в Україні» охарактеризовано проблематику та джерельну базу дослідження політичної культури молоді.

Підрозділ 1.1. «Теоретична база та історичні передумови становлення політичної культури молодого покоління» аналізуючи політичну культуру конкретного суспільства, політологи намагаються визначати насамперед ті форми політичної культури, які є домінуючими. Політична культура існує у різних формах - національній, народній, масовій, елітарній тощо. Найширшим поняттям є національна політична культура, яка охоплює народну, масову та елітарну культуру. Вона становить сукупність усього духовного, що пов'язано з типом владних відносин і специфікою реалізації влади, які притаманні певній нації, системі її політичних цінностей, особливостей національних владних почуттів, уявлень, переживань. Її призначення полягає в забезпеченні якісного та кількісного розширеного відтворення нації, виправдання етичними засобами її існування. Водночас це певна система політичних ідеалів, символіки, підсистема громадянського виховання, багатства політичної літератури, мистецтва, яка спирається на традиції, звичаї нації.

Жодна культура, навіть політична, не може бути самодостатньою. Творчий розвиток будь-якої культури можливий лише за умови її взаємодії з іншими культурами, збагачення власного досвіду. Замкненість та ізольованість призводять до стагнації, тому звернення до цінностей інших культур - запорука розвитку й відновлення, зростання й творчості.

Зауважено що процес історичної фрагментації відповідно призвів до утворення в Україні окремих політичних субкультур, що суттєво вирізнялися між собою за зазначеними критеріями. Проте існує достатньо історичних свідчень і щодо інтегрованості української нації у багатьох аспектах. Це, зокрема, історично сформоване тяжіння останньої до демократії з одночасним збереженням власної культурної самобутності, отже, до консервативно-демократичної політичної культури.

Показано що якщо давати визначення державному механізму формування та розвитку політичної культури молоді, то можна сказати, що він являє собою сукупність політичних, правових, організаційних, освітніх, етичних, технічних та інших засобів, які надають можливість кожній молодій людині формувати політичне мислення та здійснювати політичну діяльність.

Зроблено висновок що визначальною ознакою фрагментарної політичної культури є відсутність єдиної позиції щодо політичного устрою країни. В основі такої культури, як правило, знаходиться значний ступінь соціальної нерівності. Для неї характерна перевага місцевих політичних цінностей над національними відсутність загально визнаних ефективних процедур розв'язання соціальних конфліктів, довіри між різними соціальними групами, нестабільність уряду.

Підрозділ 1.2. «Законодавчі основи регулювання політичної культури в Україні». Розкрито питання що нормативно-правове регулювання розвитку молоді в Україні в сучасних умовах - це єдине державне регламентування заходів, спрямованих на забезпечення світоглядної думки, ціннісних орієнтирів, політичних переконань молодіжного контингенту в

суспільстві, що засноване на міжнародно-правових нормах і чинному законодавстві України.

Зазначено що підвалини політичної культури закладені в Конституції України. Так, стаття 15 зазначає, що суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України.

Політична культура молоді в Україні здійснюється в сфері життєдіяльності молоді як в її інтересах, так і в інтересах суб'єктів молодіжної політики.

Початком нового періоду в розвитку державної молодіжної політики можна вважати появу програми економічних реформ «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

Зроблено висновок що чинна нині в країні нормативно-правова база сприяє створенню організаційної структури молодіжних формувань, що працюють на громадських засадах, а також державних установ, які безпосередньо здійснюють молодіжну політику. Природно, що вся державна молодіжна політика спирається, передусім, на Конституцію України, прийняття якої 28 червня 1996 року значно розширило можливості роботи органів влади всіх рівнів. Правові засади політики у справах сім'ї та молоді сформульовані в ст. 51 Основного Закону України, згідно з якою сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою. Держава постійно дбає про матеріальну підтримку молоді, про що свідчить низка законів України та інших нормативно-правових актів.

У другому розділі *«Державні механізми управління політичною культурою української молоді»* визначені основні особливості що регулюють означене питання, розкрито механізми що забезпечують управління культурою молоді.

У підрозділі 2.1. «Формування політичної культури молоді на сучасному етапі та її психологічні аспекти» визначено, що проблема формування і розвитку політичної культури сучасної молоді набуває дедалі більшої гостроти. Йдеться про політичну культуру якісно нового рівня - культуру громадянськості, культуру реальної участі у процесах вироблення політики і державного управління. Запорукою того, що нашій молоді не дадуть відсиджуватися у тенетах інфантилізму і апатії, є зусилля громадських організацій, засобів масової інформації, науковців і освітян, спрямовані на соціалізацію молоді, її більш активне залучення до суспільно-політичних процесів.

Становлення й розвиток державної молодіжної політики передбачає систематичний аналіз стану свідомості як методологічної основи цього процесу і водночас виступає як необхідна умова формування політичної свідомості, що є основою демократичної політичної культури особи.

Політична свідомість - це сприйняття суб'єктом тієї частини реальності, що пов'язана з політикою, це суб'єктивний образ політичної системи. Знання та уявлення про політику не є продуктом індивідуальної свідомості. Особа здобуває їх із навколишнього середовища в процесі політичної соціалізації

Зазначено що формування політичної культури молоді, набуття нею політичних знань і навичок політичної поведінки є важливою умовою функціонування політики, насамперед держави, в інтересах суспільства. Необхідність засвоєння політологічних знань у сучасних реаліях обумовлюється тим, що оволодіння систематизованими науковими знаннями про політику закладає основу демократичної політичної культури молоді.

Дбаючи про формування національної самосвідомості громадян, не варто спрощено

вважати, що для цього досить лише активніше вирішувати питання мови, традицій, культури, звичаїв, притаманних українцям як нації, народів. Самосвідомість ґрунтується на певному ціннісному просторі, що складається з таких фундаментальних для кожної людини цінностей, як здоров'я, сім'я, особиста безпека, стосунки з оточенням, матеріальне становище, цікава робота, справедлива оплата праці, сильна влада (законність і порядок).

Заданими соціологічних опитувань, найпоширенішим серед дорослих громадян, молоді є націонал-демократичний тип політичної свідомості. При цьому слід зазначити, що новизна, суперечливий характер розвитку процесів, які відбуваються зараз в Україні, непослідовність і нерішучість у змінах суспільства тих, хто стоїть при владі, зумовили появу не тільки позитивних явищ - розкріпачення масової свідомості, розхитування традиційних тоталітарних структур, політичних установ, а й негативних.

У підрозділі 2.2. «Державні програми та методи управління політичною культурою в аспекті молодіжної політики» показано, що спроби держави активно втрутитися у формування нової політичної культури залишаються поодинокими та ситуативними. Заслуговує на увагу лише «Концепція підвищення правової культури учасників виборчого процесу та референдумів в Україні», затверджена, свого часу, Указом Президента України від 8 грудня 2000 р. Метою Концепції проголошувалося створення умов для забезпечення демократичного, свідомого волевиявлення громадян на виборах та референдумах, сприяння громадянам України в реалізації їхніх прав брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати та бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Однак через несприятливі обставини прийняття цієї концепції напередодні Всеукраїнського референдуму цілком слушні та обґрунтовані положення концепції, досі залишаються лише на папері. Відтак і правова культура в Україні перебуває в нерозвиненому стані.

Зазначено що високий рівень довіри жителів Луганської області до місцевих органів влади пояснюється тим, що тут філіалом кафедри державної політики Харківського регіонального, інституту Національної академії державного управління при Президентові України на замовлення облдержадміністрації ще в 2002 р. було розроблено програму «Діалог» з метою підвищення рівня соціальної довіри до влади та політичної культури громадян у цілому.

Ідеологічним підґрунтям програми стало переконання, що запровадження демократичної політичної культури найбільше сприяє ефективному функціонуванню демократичних систем, закладає підґрунтя стабільності та соціальної довіри до органів державної влади, адже для стійкого демократичного розвитку необхідно, «щоб усі громадяни були залучені до політики не на словах, а на ділі, і щоб їхня участь у політичному житті ґрунтувалася на поінформованості, результатах аналізу і розумінні причин необхідності такої участі».

Програма «Діалог» забезпечує двосторонній збалансований зв'язок між громадянами і владою з метою спільного пошуку шляхів вирішення найбільш актуальних проблем регіону. Особливо важливий такий контакт на місцевому рівні, де владні структури мають більш тісні зв'язки з жителями.

У підрозділі 2.3. «Особливості міжнародного досвіду становлення політичної культури молоді» показано, що в останні два десятиліття на тлі суспільно-економічних, політичних та ідеологічних потрясінь, коли зруйнувалася стара система інституційних норм та на її місці виникло безліч ненормативних ситуацій, найбільш вразливою верствою населення України була та залишається молодь. В умовах існування ідеологічного, ціннісного та морального вакууму загострюються проблеми громадянської соціалізації юнаків та дівчат, які на вістрі певних особистісних (соматичних, фізичних, психічних тощо) змін на можуть протистояти

викликам перехідного періоду суспільства. Як результат, серед молоді швидко поширюється аномія, девіації, інтелектуальний конформізм, громадянський, суспільний та моральний нігілізм.

Багато країн накопичили певний досвід громадянської соціалізації підлітків, юнаків та дівчат. Використання цього досвіду в Україні - провідна умова підвищення рівня ефективності процесу громадянської соціалізації молоді в нашій країні.

Зроблено висновок що молодіжна політика в Україні має стати стратегією реалізації життєвих шансів кожної молодої людини на шляху до встановленні і розвитку політичної культури.

Україна сьогодні намагається активно залучатися до світових політичних, соціально-економічних і культурних процесів, розвиває європейську інтеграцію. Такі вектори розвитку нашої держави вимагають серйозного системного та наукового діалогу з елітами освіти держав Європи та США. Українські освітяни на прикладі західних моделей громадянської освіти повинні більш ширше впроваджувати демократичні норми організації шкільного життя, розвивати шкільне самоврядування. Велике значення має саме практична спрямованість діяльності учнів в суспільстві та орієнтація цієї діяльності на добрі справи.

У третьому розділі «Шляхи оптимізації політичної культури молодого покоління» обґрунтовані основні напрями щодо оптимізації політичної культури молоді.

У підрозділі 3.1. «*Національна ідея, як основний чинник управління політичною культурою молодих громадян*» визначено що розглядаючи проблему формування політичної культури молоді в контексті вирішення питань не слід забувати про сучасну розробку української національної ідеї як основи функціонування нації, наріжного каменю соціально-політичних прагнень. Адже чітке усвідомлення змісту національної ідеї як складного інтелектуально-духовного, соціально-економічного, політичного, морально-етичного та соціально-психологічного феномену народного буття є одним із необхідних передумов самоусвідомлення етносом, зокрема молоддю, своєї суті, де головне питання зміщується не тільки в гносеологічну площину («хто ми?»), а у практичну площину визначення необхідних кроків політичних для реалізації сутністножиттєвої ідеї нації.

За такого підходу створюються передумови для розробки концепції національної політичної культури як неодмінної складової виявлення ефективних шляхів її модернізації, в тому числі модернізації молодіжної політичної культури.

Зроблено висновок що характерною особливістю сучасної політичної свідомості молоді є поліцентризм її політичних уподобань. Загалом нинішній рівень політичної свідомості української молоді є ще досить низьким, що негативно позначається і на рівні її політичної активності. Рівні політичної активності та свідомості не завжди збігаються. Молодь може бути політично пасивною не тому, що вона є політично несвідомою, а тому що не підтримує ту чи іншу форму політичного правління, той політичний курс, який не задовольняє її специфічні потреби та інтереси. Але ця пасивність може вмиг змінитися політичною активністю, якщо з'явиться така політична сила, в якій молодь знайде відгук своїм інтересам.

Отже, молодіжна політика тієї чи іншої держави має бути складовою загальної цілісної концепції розвитку того чи іншого суспільства. А політична культура в демократичному суспільстві повинна спрямовуватися на виховання молоді, яке неодмінно має опиратися на українські традиції, ментальність, історію, без яких неможливе формування політичної культури молодих громадян.

У підрозділі 3.2. «*Регіональний аспект розвитку політичної культури серед молодого*

населення України» показано що, як свідчать результати масових соціологічних опитувань, для абсолютної більшості українських громадян поняття «регіон» набуває двох значень: це і місцевість, де вони постійно проживають, і та частина території України, яка відрізняється від області своєю історією, культурою, економікою та розмірами.

Виокремлюють дві основні форми щодо розвитку феномена регіоналізму в Україні. Перша пов'язана з економічними інтересами регіонів і в цілому географічно збігається з наявним адміністративно-обласним поділом. На регіональному рівні, вирішальну роль відіграє друга форма регіоналізму - історико-етнічна, ігнорування якої створює передумови для помітної напруженості у внутрішньополітичній ситуації.

Соціальні дослідники відзначають існування регіональних відмінностей політичної культури не лише по осі «Схід-Захід».

Зазначено що у площині політичної культури політологи вказують на три вектори впливів у політичному просторі України: південно-західний - вектор впливу на культурні та релігійні процеси; південно-східний - вектор впливу на економічні рішення; південний (включно з АР Крим) - вектор впливу на сепаратистські та автономістські тенденції в українській політиці. Поряд із тим у сучасному українському суспільстві виокремлюються три політичні субкультури російська, українська та західна, відмінності між якими пояснюються насамперед різним рівнем соціально-економічної активності та ставленням до національних інтересів.

Аналіз регіонального чинника інтеграційної функції політичної культури ґрунтується на виявленні історичної ідентичності територіальних спільнот, їхньої просторово-територіальної самоідентифікації та орієнтації їх щодо бажаного вектора розвитку регіону за лінією «унітарність – автономність». Показниками власне інтеграційної функції виступають: довіра до політичних інститутів (базового тріумвірату - президента, парламенту, Уряду) та політична ідентичність.

Результати масових опитувань фіксують загальне зменшення участі людей у політичних мітингах та контактування з активістами політичних партій порівняно з початковим періодом державної незалежності України. Така тенденція є характерною для всіх регіонів. Так, рівень участі мешканців Західного регіону в політичних мітингах у листопаді 1991 році був найвищим в Україні, однак у 2014 році помітно скоротився і за цим показником зрівнявся зі Східним регіоном.

Зроблені висновки що загальною тенденцією останніх років є поширення серед населення України думки про найбільшу ефективність та прийнятність для особистої участі таких форм соціального протесту, як збирання підписів під колективними відозвами, електронні петиції на сайті Президента або органів влади та проведення законних мітингів і демонстрацій.

Своєю чергою, найбільшою мірою частка соціально пасивних, які виражають відмову брати особисту участь у будь-якій із запропонованих форм соціального протесту, за період соціологічного спостереження зменшилась у Центрі та на Заході, тоді як на Сході та Півдні ситуація фактично не змінилася.

У підрозділі 3.3. «Особливості формування політичної культури української молоді в умовах нестабільного суспільства та шляхи її модернізації» показано, що в сучасній Україні йдуть процеси руйнації старої політико-правової ідентичності та пошук нової. Поява такого нового політико-державного утворення, як суверенна Україна, зумовлює потребу пошуку шляхів до творення нової політико-правової ідентифікації населення нашої країни. Переважна більшість населення починає долати національну відчуженість і відчувати себе частиною такої

спільноти, як український народ.

Що стосується різних регіонів України, то слід зазначити, що у Західному регіоні цей процес йде значно інтенсивніше, ніж на Сході і Півдні України. Для цього є історичні причини та кризовий стан українського суспільства.

Зроблено висновок що в сучасній Україні йдуть процеси руйнації старої політико-правової ідентичності та пошук нової. Поява такого нового політико-державного утворення, як суверенна Україна, зумовлює потребу пошуку шляхів до творення нової політико-правової ідентифікації населення нашої країни. Переважна більшість населення починає долати національну відчуженість і відчувати себе частиною такої спільноти, як український народ.

Звичайно, суспільні настрої людей надто вже залежні від соціально-економічної ситуації, від умов життя громадян. Але це зовсім не означає, що ідейний, виховний процес повинен бути призупинений до часів економічної стабілізації.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження встановлено що на сучасному етапі розвитку українського суспільства, а особливо в умовах політичної та економічної кризи, актуальним залишається ефективність і результативність державного управління, що в свою чергу залежить від професійності, компетентності, чесності формування та реалізації державної кадрової політики. Розроблення та впровадження науково обґрунтованої державної кадрової політики є нагальною потребою українського суспільства, найважливішою передумовою успішної реалізації інноваційної стратегії розвитку держави, спрямованої на забезпечення високих темпів економічного зростання країни та досягнення високих стандартів життя громадян.

Проведене дослідження свідчить, що радикальне оновлення українського суспільства, створення ефективної системи державного управління, розвиток, реформування і модернізація державної служби, її адаптація до стандартів Європейського союзу безпосередньо залежать від кадрового потенціалу органів державної влади. На шляху елітизації державної кадрової політики необхідно сформувати нову систему організаційно-правового забезпечення, підґрунтям якої повинен стати кращий зарубіжний досвід та виклики сьогодення українського суспільства.

У результаті проведеного дослідження мною було отримано такі висновки і положення:

1. Встановлено, що вивчення окремих аспектів управління державною службою стало можливим із здобуттям незалежності України в 1991 році. Починаючи з 2000-х років різним аспектам проблематики кадрового забезпечення державного управління, роботи з персоналом в системі державної служби приділено значну увагу як науковців, так і управлінців, а також практиків. Однак, в зазначених роботах мало приділено уваги питанню позитивного досвіду кадрової політики країн ЄС у сфері державної служби та можливості його застосування в Україні.

Державна кадрова політика – це політика держави у сфері державної служби, загальний курс і послідовність дії якої спрямовані на формування вимог до державних службовців, їхнього добору, підготовки і раціонального використання з урахуванням стану і перспектив розвитку державного апарату, прогнозів щодо кількісних і якісних потреб в кадрах державних службовців

2. З'ясовано, що в усіх сучасних країнах застосовується одна з трьох основних моделей публічної служби – кар'єрна, посадова та змішана, що поєднує елементи кар'єрної та посадової

моделей. Більшість країн Європейського Союзу і власне Європейський Союз побудували свою публічну службу за принципом кар'єрної моделі, яку в західноєвропейській науковій літературі часто називають «закритою», оскільки вона значною мірою обмежує можливість вільного переміщення персоналу між приватним та державним секторами.

Посадова модель вважається «відкритою» саме тому, що будь-яка посада може замінюватися кандидатами з приватного сектору. На практиці жодна з європейських країн сьогодні не має тієї чи іншої моделі публічної служби в чистому вигляді. У кожній із домінуючих моделей присутні елементи іншої.

Управління персоналом державної служби в європейських країнах базується на таких основних моделях управління кадровим забезпеченням як: «американська», в основі якої лежить індивідуалізм і яка передбачає початкове визначення професійно-кваліфікаційних вимог, що представляють посаду і підготовку за нею службовців; «японська», в основі якої лежать колективізм і вивчення сильних та слабких сторін кадрової одиниці і підготовку відповідної посади; «європейська», за якої поєднуються позитивні і усуваються негативні сторони обох моделей, пошук працівника, який би найбільше відповідав вимогам, підготовка працівників та посад (система: посада – працівник – посада). Крім того, ефективне управління персоналом у сфері державної служби в європейських країнах базується на продуманій стратегії використання та розвитку «людських ресурсів».

Аналіз зарубіжного досвіду управління персоналом у сфері державної служби свідчить, що в Україні заслуговують на впровадження насамперед такі елементи формування стилів управління персоналом, як: організаційно-правове регулювання управління персоналом державної служби, розвиток демократичних засад управління державною службою і співучасті державних службовців у самоуправлінні та визначенні умов трудової діяльності, стратегія використання та розвитку «людських ресурсів» і система мотивації «заслуг і досягнень».

3. Визначено, що управління персоналом у сфері державної служби в кожній із країн ЄС має свої особливості. Але водночас є багато спільних елементів і тенденцій:

- управління персоналом у ряді країн ЄС характеризується деякими особливостями: засноване на законодавстві, що розвивається в єдиному для різних країн напрямку, має схожі принципи, серед яких виділяються ієрархічність, корпоративізм, публічно-правове регулювання, визнання заслуг, безперервне підвищення кваліфікації та ін.;

- координується в більшій частині з єдиного центру, спирається на державну кадрову політику, має єдину інформаційну базу даних про персонал та спрямоване на досягнення єдиної цілі державного розвитку;

- передбачає самостійність та відповідальність службовців, головним критерієм яких є якість послуг, що надаються населенню.

4. Встановлено, що у законодавстві більшості європейських держав присутні норми про конкурс як найбільш демократичну й ефективну процедуру відбору кандидатів на державну службу, оскільки дає змогу виділити здатних, винятково за оцінкою професійного та освітньо-кваліфікаційного рівня кандидата та вміння проявити себе. Особливості в організації конкурсу на заміщення вакантних посад у державній службі є у кожній з розглянутих країн, а правове регулювання інституту державної служби має багато спільного.

Узагальнюючи дослідження організації публічної служби у європейських країнах, можна визначити стійкі тенденції до її відкритості, реформування системи оплати праці, морального та матеріального заохочення посадовців. Таким чином, важливу роль у підвищенні ефективності діяльності органів влади у зарубіжних країнах відіграють вміло побудовані технології управління кадровими процесами. Розглянутий досвід зарубіжних країн щодо відбору кадрів на

публічну службу, створення умов для професійного зростання посадовців, підвищення рівня їх професійної компетентності, процедури оцінювання службовців з урахуванням національних особливостей може бути запровадженом у діяльність вітчизняних органів публічної влади.

5. Система української державної служби ще має здійснити значні кроки щодо адаптації зі стандартами ЄС. Потрібно створити єдиний документ-стандарт на основі: посадових інструкцій державних службовців; професійно-кваліфікаційних характеристик посад; моделей компетентності, адже існування низки законодавчих і підзаконних нормативних актів, які регулюють кадрові процеси у державній службі, недостатнє для того, щоб державні службовці ефективно виконували свої посадові обов'язки.

Також варто зазначити, що встановлення компетентними органами ЄС стандартів в сфері державної служби стало необхідною передумовою до посилення ролі наднаціонального управління як необхідної складової політичної інтеграції.

Несистемне реформування засад державної служби в цілому призвело до неузгодженості та заплутаності нормативно-правової бази у сфері професійної підготовки кадрів для державної служби, що, у свою чергу, створює істотні проблеми у правозастосуванні, знижує рівень ефективності цієї підгалузі. Для вирішення вказаних проблем, варто здійснити систематизацію всією сукупності норм про підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації державних службовців. При цьому така систематизація повинна здійснюватись в два етапи. На першому етапі варто здійснити офіційну інкорпорацію існуючих нормативних положень, а на другому етапі такої систематизації – здійснити їх кодифікацію в межах єдиного кодифікованого акту про державну службу.

Автор пропонує наступні напрями реформування кадрової політики у сфері державного управління в Україні на основі досвіду країн ЄС:

- визначення критеріїв відбору та проведення на конкурсній основі об'єктивного й гласного добору кадрів;
- складання особами конкурсних іспитів на державну службу, заснованих на програмах вищих навчальних закладів, як потім здійснюють підготовку кандидатів на керівні посади;
- запровадження необхідності проходження особами при прийнятті на державну службу підготовчої практики та випробувального терміну;
- запровадження прозорості процедури просування по службі за принципом заслуг і досягнень;
- побудова системи функціонального управління державною службою (розмежування політичних та адміністративних посад в органах виконавчої влади);
- розроблення механізму захисту держслужбовців від прямого політичного втручання в діяльність органів державної влади (необхідність в законодавчих та нормативно-правових актах передбачити норму, згідно з якою призначені або обрані на посади в органи державної влади держслужбовці та громадсько-політичні діячі були б позбавлені можливості усувати досвідчених, здібних і перспективних держслужбовців);
- створення єдиного корпусу державних службовців за допомоги введення єдиних (або близьких до єдиних) освітніх вимог до тих, хто приходить на державну службу, включаючи таку форму освіти, як підвищення кваліфікації.
- використання результату атестації посадовців як реальний фактор мотивації до більш ефективної діяльності;
- формування традиції елітарності державної служби в Україні. При цьому поняття «елітарність» не має означати порушення принципу рівності всіх громадян щодо права на

державну службу, а передбачає відносну закритість корпусу держслужбовців, що означає їх освітню та компетентнісну гомогенність, чіткість перспектив кар'єрного росту та прозорість вимог щодо переходу з одного щабля кар'єри на інший;

- введенням в дію статутів державної служби, які б об'єднували в єдиному узагальнюючому акті нормативно-правові акти, що стосуються різних аспектів просування по службі, а також службової кар'єри держслужбовців.

АНОТАЦІЯ

Тороп І. В. Державні механізми формування та розвитку політичної культури української молоді – На правах рукопису.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2020.

Актуальність теми дослідження. Зростання ролі політичної культури –загальна закономірність розвитку сучасної цивілізації. Воно особливо помітне на зламі тисячоліть, коли людство перебуває у стані суперечливих пошуків нової стратегії цивілізаційного розвитку, нових світоглядних і соціокультурних парадигм. Процеси децентралізації владних повноважень, розвитку партійних систем, оформлення механізмів захисту групових інтересів висувують на перший план проблеми культури спілкування, пошук оптимальних моделей сумісності, знаходження консенсусу.

Звернення до проблеми політичної культури молоді, її психологічних чинників та впливу владного механізму на нього зумовлене низкою важливих обставин. По-перше, сучасний етап розвитку українського суспільства, який характеризується продовженням трансформаційних процесів у сфері суспільних цінностей та ідеалів, викликає модифікації глибинних взаємовідносин людини з державою, владою, політикою і призводить до значних змін у перебігу та формах становлення політичної культури особистості. По-друге, у молодіжному середовищі останнім часом спостерігається переоцінка суспільних та культурних цінностей попередніх поколінь, переривання послідовності у передачі соціокультурного та політичного досвіду, що призводить до загальної ціннісно-нормативної кризи та ідеологічного вакууму. Все це висуває підвищені вимоги до молодої людини як суб'єкта соціально-політичного буття, тому виникає необхідність у створенні нових моделей політичної поведінки та власної системи цінностей.

По-третє, у сучасних умовах різноманітності політичного спектра суспільного життя, в умовах багатопартійності проблема формування цілеспрямованої дійової позиції молоді в розбудові політичних інституцій набуває особливого значення. У молодому віці відбувається трансформація емоційно-оцінного та когнітивно-опосередкованого ставлення до політичного життя суспільства у його дійово-практичну реалізацію, а також усвідомлення змістовних аспектів політичної діяльності суспільних інститутів зі спробою визначення власної політичної позиції стосовно них.

Виходячи з актуальності зазначеної проблеми, аналіз феномена політичної культури в сучасних умовах становлення особистості має на меті поєднання вихідних принципів зазначених концептуальних підходів у цілісне наукове уявлення про психологічні детермінанти прояву політичної культури, політичного рівня свідомості молоді та його реалізації у певному виді політичної поведінки.

Саме категорія політичної культури найближче підводить нас до розуміння атмосфери

політичного життя, специфічної і неповторної у кожній країні і навіть у різних її частинах. Без неї неможливо збагнути, чому певна кількість індивідів обирає ту чи іншу політичну орієнтацію, форму політичної поведінки, чому однотипні політичні інституції по-різному діють і по-різному сприймаються у різних країнах? Без піднесення рівня політичної активності громадян, зокрема молоді, ні вивести економіку із кризи, ні закласти основи правової держави і громадянського суспільства неможливо. Без сприйняття молоддю демократичних ідеалів не може бути й мови про становлення в її середовищі нового типу політичної культури, орієнтованої на створення демократичного суспільства в незалежній Україні.

Актуальність вивчення проблем формування сучасної політичної культури молоді в суспільстві перехідного типу, яким сьогодні є українське суспільство, не викликає сумнівів, оскільки йдеться про історичний вибір шляху розвитку. Цей вибір робить підростаюче покоління. Наразі в Україні проживає понад 11,5 мільйонів молодих людей віком від 14-ти до 35-ти років – це 27 % населення держави, та частина яка потребує найбільшої уваги у питаннях формування та виховання політичної культури.

Незважаючи на значну кількість напрямів і підходів, які пояснюють зміст, сутність та особливості прояву політичної культури особистості, розробка цієї проблеми є недостатньою і потребує переосмислення дослідженого раніше та поглибленого розгляду окремих аспектів цієї проблеми.

Зазначена проблема висвітлюється в збірниках доповідей науково-практичних конференцій та досліджується в деяких кандидатських дисертаціях. Разом з тим, ступінь дослідження політичної культури ще є недостатнім і потребує подальшого аналізу, зокрема ступінь наукового опрацювання проблем формування політичної культури студентів у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу, особливо в контексті трансформаційних процесів українського суспільства та реформування вищої школи України.

Метою магістерської роботи є аналіз процесу становлення політичної культури серед молодого покоління України, роль держави в даному процесі, а також з'ясування ролі освіти, в тому числі вищої освіти, як соціального інституту та впливу регіонального аспекту в процесі формування політичної культури молоді, специфічної соціально-демографічної групи.

Для досягнення поставленої мети у дослідженні визначені наступні **завдання**:

–проаналізувати проблеми становлення політичної культури в умовах переходу до демократичних політичних інститутів та впровадження демократичних процедур;

–розглянути теоретичні та історичні підходи до вивчення феномена політичної культури;

–окреслити найсуттєвіші риси сучасної політичної культури громадян України, та особливо молоді;

–узагальнити дані емпіричних соціологічних досліджень політичної культури сучасної молоді України;

–дослідити механізм та специфіку політичної соціалізації сучасної української молоді, визначити основні чинники, канали формування політичних знань, форм політичної участі;

–визначити умови ефективності формування політичної культури у виховному процесі.

Об'єктом дослідження є політична культура сучасної молоді -специфічної соціальної спільноти й учасника суспільно-політичних процесів.

Предметом дослідження є процес становлення та розвитку політичної культури молоді в умовах демократизації українського суспільства.

Методи наукового дослідження. Для реалізації мети та завдань дослідження використано комплекс загальнонаукових та конкретних наукових методів.

Для здійснення теоретичного обґрунтування дослідження використані аналітичний (аналіз нормативно-правових актів, стану впровадження політичної культури молоді, політичної ситуації, досвіду зарубіжних країн), системний (дослідження структури та функцій політичної культури), порівняльний та порівняльно-історичний методи (порівняння регіонального досвіду розвитку політичної культури населення України), а також прогностичний метод для практичного рівня дослідження (розробка перспективних пропозицій щодо вдосконалення громадянської відповідальності молодого покоління та її впровадження).

Основні результати наукового дослідження полягають у виробленні пізнавальної концепції аналізу ролі вищого навчального закладу як елемента системи освіти у процесі становлення політичної культури однієї з найдинамічніших соціально-демографічних груп - сучасної молоді України, зокрема:

- на основі аналізу різноманітних концепцій політичної культури, які існують в сучасній політичній науці, визначається концептуальна основа дослідження політичної культури молоді України як системна єдність національних, регіональних, культурних, психологічних особливостей політичного суб'єкту;

- визначається своєрідність політичної соціалізації сучасної української молоді, виділяються основні соціалізуючі агенти даного процесу;

- обґрунтовано висновок про те, що зміст і засоби формування політичної культури традиційно визначаються конкретно-історичними умовами та рівнем ідеологізації проблеми, а їх основу складають ідеї патріотизму та громадянськості в конкретно-історичному трактуванні;

- з'ясовано, що політична культура сучасної молоді є мінливою, динамічною субкультурою, основні параметри якої залежать від рівня, обсягу та змісту соціальних зв'язків, у які включена молода особистість;

- визначено соціально-педагогічні фактори формування політичної культури молоді у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу й умови їхньої оптимізації.

Практичне значення одержаних результатів полягає у створенні бази для подальшої наукової розробки проблеми становлення політичної культури молоді в Україні та можливості окреслення перспектив подальшого дослідження цієї проблематики.

Висновки магістерського дослідження можуть бути використані різними суб'єктами політики, культури, педагогічними кадрами у повсякденній практиці формування політичної культури серед молоді. На основі магістерського дослідження можлива підготовка навчальних курсів з теорій культури, політології і спеціальних курсів з проблем політичної культури, використання матеріалів роботи при написанні наукових робіт, статей і навчальних посібників.

Обсяг і структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

Ключові слова: молодь, політична культура, патріотизм, політична соціалізація.

SUMMARY

Torop I.V. State mechanisms of formation and development of political culture of Ukrainian youth - Manuscript.

Master's Degree for Master's Degree. Petro Mohyla Black Sea National University. - Nikolaev, 2020.

Relevance of the research topic. Increasing the role of political culture is a general pattern of development of modern civilization. It is especially noticeable at the turn of the millennium, when

humanity is in a state of contradictory search for a new strategy of civilizational development, new worldviews and socio-cultural paradigms. Processes of decentralization of power, development of party systems, registration of mechanisms of protection of group interests bring to the fore the problems of culture of communication, search for optimal models of compatibility, finding consensus.

The appeal to the problem of youth political culture, its psychological factors and the influence of the power mechanism on it is caused by a number of important circumstances. First, the current stage of development of Ukrainian society, which is characterized by the continuation of transformation processes in the sphere of social values and ideals, causes modifications of the deep relationship of the person with the state, the government, politics and leads to significant changes in the course and forms of political personality culture formation. Secondly, in the youth environment there has been a recent reassessment of the social and cultural values of previous generations, a discontinuity in the transmission of socio-cultural and political experience, leading to a general value-normative crisis and an ideological vacuum. All this places high demands on the young person as a subject of socio-political existence, so there is a need to create new models of political behavior and their own values system.

Thirdly, in the current conditions of diversity of the political spectrum of public life, in the conditions of multipartyhood, the problem of forming a purposeful active position of young people in the development of political institutions is of particular importance. At a young age, the emotional-evaluative and cognitively-mediated attitude to political life of society is transformed into its effective and practical realization, as well as awareness of meaningful aspects of political activity of public institutions with an attempt to determine their own political position towards them.

Based on the urgency of this problem, the analysis of the phenomenon of political culture in modern conditions of personality formation aims at combining the original principles of these conceptual approaches into a holistic scientific understanding of the psychological determinants of the manifestation of political culture, the political level of consciousness of youth and its implementation in a particular type of political behavior.

It is the category of political culture that brings us closest to understanding the atmosphere of political life, specific and unique in each country and even in different parts of it. Without it, it is impossible to understand why a certain number of individuals choose a particular political orientation, a form of political behavior, why do the same political institutions act differently and differently in different countries? Without raising the level of political activity of citizens, in particular young people, it is impossible to bring the economy out of the crisis or to lay the foundations of the rule of law and civil society. Without the young people's perceptions of democratic ideals, there can be no question of a new type of political culture oriented towards the creation of a democratic society in independent Ukraine.

The relevance of studying the problems of shaping the contemporary political culture of young people in a society of transitional type, which today is Ukrainian society, is not in doubt, since it is a historical choice of the path of development. This choice is made by the younger generation. Currently, there are over 11.5 million young people in Ukraine between the ages of 14 and 35, accounting for 27% of the country's population, and the part that needs the most attention in terms of shaping and nurturing political culture.

Despite the considerable number of directions and approaches that explain the content, nature and peculiarities of the manifestation of the political culture of the individual, the development of this problem is insufficient and requires a rethinking of the previously studied and in-depth consideration of certain aspects of this problem.

This problem is covered in the collections of reports of scientific and practical conferences and

is investigated in some PhD theses. At the same time, the degree of political culture research is still insufficient and needs further analysis, in particular, the degree of scientific study of the problems of forming the political culture of students in the educational process of higher education, especially in the context of the transformation processes of Ukrainian society and reforming Ukrainian higher education.

The purpose of the master's thesis is to analyze the process of political culture formation among the young generation of Ukraine, the role of the state in this process, as well as to clarify the role of education, including higher education, as a social institute and the influence of the regional aspect in the process.

the formation of the political culture of the youth, a specific socio-demographic group.

To achieve this goal in the study identified the following tasks:

–To analyze the problems of political culture formation in the conditions of transition to democratic political institutions and introduction of democratic procedures;

- consider theoretical and historical approaches to the study of the phenomenon of political culture;

–To outline the most essential features of the current political culture of Ukrainian citizens, especially young people;

- to summarize the data of empirical sociological studies of political culture of modern youth of Ukraine;

–To investigate the mechanism and specifics of political socialization of contemporary Ukrainian youth, to identify the main factors, channels of political knowledge formation, forms of political participation;

- to determine the conditions for the effective formation of political culture in the educational process.

The object of study is the political culture of modern youth, a specific social community and a participant in socio-political processes.

The subject of the research is the process of formation and development of youth political culture in the conditions of democratization of Ukrainian society.

Methods of scientific research. A set of general scientific and specific scientific methods was used for the realization of the research goals and objectives.

Analytical (analysis of legal acts, state of implementation of youth political culture, political situation, experience of foreign countries), systemic (research of structure and functions of political culture), comparative and comparative-historical methods (comparison of regional experience of political development) were used to carry out theoretical substantiation of the research. culture of the population of Ukraine), as well as a predictive method for the practical level of research (development of promising proposals for improving civic responsibility of the younger generation and its implementation).

The main results of the scientific research are to develop a cognitive concept of analyzing the role of higher education institutions as an element of the educational system in the process of becoming a political culture of one of the most dynamic socio-demographic groups - modern youth of Ukraine, in particular:

on the basis of the analysis of various concepts of political culture existing in modern political science, the conceptual basis of research of political culture of youth of Ukraine is determined as a systematic unity of national, regional, cultural, psychological features of a political subject;

identifies the peculiarities of political socialization of modern Ukrainian youth, identifies the main socializing agents of the process;

When the conclusion is substantiated that the content and means of forming political culture are traditionally determined by specific historical conditions and the level of ideologization of the problem, and their ideas are based on the ideas of patriotism and citizenship in specific historical interpretation;

it is found that the political culture of modern youth is a changing, dynamic subculture, the main parameters of which depend on the level, extent and content of social connections in which the young person is involved;

Чено the socio-pedagogical factors of the formation of the political culture of youth in the educational process of higher education and the conditions for their optimization have been determined.

The practical significance of the obtained results is to create a basis for further scientific elaboration of the problem of becoming a political culture of youth in Ukraine and the possibility of outlining the prospects for further study of this issue.

The conclusions of the master's study can be used by different subjects of politics, culture, teaching staff in everyday practice of forming political culture among young people. On the basis of the master's study it is possible to prepare training courses in the theories of culture, political science and special courses on the problems of political culture, the use of work materials when writing scientific papers, articles and textbooks.

Volume and structure of master's work. The work consists of an introduction, three sections, eight sections, conclusions and suggestions, a list of sources and applications used.

Keywords: youth, political culture, patriotism, political socialization.